

Posudek oponenta diplomové práce

Diplomant: Vojtěch Makovec

Téma a rozsah práce: Právní úprava ochrany mořských savců

Předložená práce má celkový rozsah 97 stran, z toho přibližně 75 stran vlastního textu. Výklad je rozdělen do pěti částí věnovaných postupně základním principům a zásadám mezinárodního práva životního prostředí, mezinárodní úpravě rybolovu, ochraně jednotlivých druhů mořských savců, ochraně kytovců a přístupu České republiky k ochraně mořských savců. Práci doplňují úvod, závěr, seznam použitých zdrojů a povinné náležitosti (cizojazyčné shrnutí, abstrakty, klíčová slova).

Datum odevzdání práce: 3. prosince 2012

Aktuálnost (novost) tématu: Téma, které si autor pro svou diplomovou práci zvolil, považuji za velmi aktuální. Mořští savci jsou významnou součástí mořských ekosystémů a v mnoha směrech symboly krásy a zároveň křehkosti života v mořích. V naprosté většině jsou v současné době přísně chráněni, čelí však rizikům spočívajícím v negativních změnách mořského prostředí v důsledku znečišťování a globálních změn klimatu. Z hlediska právního je velmi aktuální otázka působení Mezinárodní velrybářské komise, spor mezi Austrálií a Japonskem týkající se japonského vědeckého programu JARPA II, předložený v roce 2010 Mezinárodnímu soudnímu dvoru, či spor probíhající na půdě Světové obchodní organizace týkající se zákazu dovozu výrobků z ploutvonožců do Evropské unie. Z hlediska zpracování formou diplomové práce již nejde o téma na Právnické fakultě UK zcela nové, přesto se zdaleka nejedná o téma vyčerpané.

Náročnost tématu: Zvolené téma považuji za relativně náročné, a to z důvodu jednak jeho šíře, jednak velmi malého množství relevantní české odborné právní literatury. Pro kvalitní zpracování tématu je nutná orientace v dílčích tématech, kterým je v České republice z důvodu její vnitrozemské polohy věnována poměrně malá pozornost (právní režim moří a polárních oblastí, ochrana moří před znečišťováním, historie právní úpravy lovu mořských savců, fungování Mezinárodní velrybářské komise aj.). Nutná je schopnost analýzy cizojazyčných dokumentů a značná dávka samostatnosti.

Hodnocení práce: Předložená práce zpracovává téma, které je mi osobně velmi blízké, a činí tak se zaujetím a za pomoci velmi rozsáhlého souboru zdrojů nejrůznějšího charakteru (autor v závěrečném seznamu uvádí úctyhodných 177 pramenů), na jednoznačně kladné hodnocení však nedosáhne. Z hlediska formálního nemám k práci zásadní připomínky, grafická úprava je bezchybná, v práci se objevuje minimum chyb a překlepů, použitý styl je srozumitelný. Autor též správně odkazuje na použité zdroje a velmi dobře využívá poznámek pod čarou. Obsahové hodnocení práce je složitější. Na prvním místě je třeba uvést poněkud rozpačitý pocit, který mám z autorova využívání již výše zmíněných bohatých podkladových materiálů. Jakkoli je práce s rozsáhlým souborem zdrojů obecně žádoucí, v předložené práci na mě místy působí až samoučelně. Autor většinu zdrojů použije jen jednou, navíc často v souvislosti s jen velmi povrchní zmínkou. Druhou připomínku obecného charakteru směřuji k uvádění velkého množství informací, které s tématem nemají nic společného, resp. s ním souvisí jen velmi vzdáleně. Jaký vztah k problematice ochrany mořských savců má právní režim kontinentálního šelfu, využívání anadromních a katadromních druhů, Kodex zodpovědného rybolovu či Dohoda o rybích hejnech? Celá řada otázek zásadního významu

naproti tomu v práci chybí, příp. je zmíněna jen velmi stručně, například ustanovení Úmluvy OSN o mořském právu věnovaná specificky mořským savcům (čl. 65 a 120), probíhající spor před Mezinárodním soudním dvorem týkající se japonského vědeckého programu JARPA II či ochrana mořských savců v Úmluvě o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin nebo protokolech přijatých v rámci ochrany regionálních moří (např. Protokol týkající se zvláště chráněných oblastí a biologické rozmanitosti ve Středomoří k Barcelonské úmluvě o ochraně Středozemního moře před znečištěním, jehož absence v práci je o to překvapivější, že se autor zabývá Středomořskou rezervací pro mořské savce, která je na protokol navázána). Poslední výtku obecného charakteru směřuji k velké popisnosti práce. Pokud už autor uvádí vlastní názory a návrhy *de lege ferenda*, činí tak často bez uvedení právních argumentů (např. na základě jakých argumentů právní povahy se autor domnívá, že přeměna Mezinárodní velrybářské komise v čistě ochrannou organizaci je nejvhodnějším řešením její stávající krize, či jaký význam by mělo přistoupení České republiky k Úmluvě o zachování antarktických ploutvonožců s ohledem na její účast na Protokolu o ochraně životního prostředí ke Smlouvě o Antarktidě, který pro ochranu mořských savců stanoví mnohem přísnější režim?). Nejvýznamnější konkrétní připomínky k textu zahrnují následující:

- nejasný rozdíl mezi pojmy „princip“ a „zásada“ (viz název první části),
- sporné označení nutnosti ochrany biodiverzity jako zásady mezinárodního práva (str. 7),
- odvážné označení principu předběžné opatrnosti jako pravidla mezinárodního obyčejového práva bez podpůrných argumentů tohoto tvrzení (str. 12),
- nejasné použití pojmu „výlučné teritoriální vody“ (str. 16),
- nesmyslný výklad o významu definice přisedlých druhů pro společenstva hydrotermálních vývěrů, které se nacházejí v oblastech za hranicemi národní jurisdikce, nikoliv na kontinentálních šelfech (str. 24),
- použití pojmu „opodstatněný nárok na rybolov“ ve výkladu příslušných ustanovení Dohody o rybích hejnech (str. 28, dohoda používá výraz *real interest in the fishery*),
- minimálně nepřesné tvrzení, že se „nedostavují úspěchy“ snahy zabránit rybolovu pomocí volně plovoucích sítí (str. 71),
- uvedení příkladu delfínovce čínského v souvislosti s konstatováním, že pokud nedojde k omezení vedlejších úlovků mořských savců, některé druhy malých kytovců vyhynou (str. 71),
- konstatování že označování produktů z tuňáků lovených způsobem neohrožujícím delfíny je dle rozhodnutí Světové obchodní organizace v rozporu se Všeobecnou dohodou o clech a obchodu bez uvedení jakýchkoli argumentů (str. 77).

Velmi se mi naproti tomu líbí výklad problematiky tradičního lovu mořských savců, kde se autor při svém kritickém hodnocení opírá jak o doktrinální prameny, tak o vlastní zkušenost, a v zásadě kladně hodnotím i závěr práce, který přináší přehledné shrnutí problematiky. Nesouhlasím však s tvrzením, že s výjimkou náhodných úlovků mořských savců neexistuje v současné době vůle většinu problémů (ohrožujících mořské savce) efektivně řešit (str. 77). Jakkoli je toto tvrzení pravdivé pro oblast klimatických změn a do značné míry i problematiku úbytku biologické rozmanitosti, pro ochranu mořských savců obecně dle mého názoru neplatí. Byť stále ohrožení, patří tyto majestátní obyvatelé moří k živočichům, kterým je na mezinárodní úrovni věnována největší pozornost.

Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace: Konstatuji, že předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce na Právnické fakultě UK, a s ohledem na výše uvedené ji doporučuji k ústní obhajobě s navrženým klasifikačním stupněm **velmi dobře**.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

V rámci obhajoby bych autora požádala o vyjádření k připomínkám uvedeným v posudku a o zodpovězení následující otázky:

Jaký význam bude mít dle autorova názoru rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora ve sporu týkajícím se lovu velryb v Antarktidě?

V Praze dne 13. prosince 2012

.....
JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.
oponent diplomové práce